

Gunilla Nygaard Knudsens prædiken ved særgudstjeneste 1. søndag efter helligtrekonger

Taler

Gunilla Nygaard Knudsen
Sognepræst

Dato

12. januar 2025

Sted

Egå Kirke

Omstændigheder

Denne prædiken er holdt ved en særgudstjeneste ('Interstellar-gudstjeneste') 1. søndag efter helligtrekonger, men med prædikenteksten fra 16. søndag efter trinitatis, 2. tekstrække: Johannesevangeliet kapitel 11, vers 19-45.

- 1 Kong Frederik d. 10. har lige holdt sin første nytårstale for det danske folk.

Her citerede han Brorsons salme ”Op al den ting som Gud har gjort”:

5

Gik alle konger frem på rad i deres magt og vælde, de mægted ej det mindste blad at sætte på en nælde. Og igen og igen synger man videre i salmen: Hvad skal jeg sige? Hvad skal jeg sige når jeg ser?

- 10 Og opremser så alle de ting der pludseligt åbenbares for ham som et mirakuløst underværk: *det mindste græs i skove og dale, alle skove der vrimler med de mange fuglesving, blomsterne i enge, havets dybe grunde og stjerneflokke der blinker osv. osv.*

- 15 Hvad skal jeg sige når jeg ser alt det jeg ikke kan sige at have nogen andel i men blot er til på grund af kræfter der ikke er mine men som ufortrødent lever og er til.

- 20 Brorson har mistet mund og mæle, sproget rækker ikke helt og i stedet må han digte og lovsyng. Skabelsens underværk har overvældet, ramt ham og gør ham ydmyg. Hvor er jeg menneske dog lille i dette store skaberværk.

Mennesket erfaring af at føle sig lille skriver salmedigtere ofte om og bibelen gør det særligt.

25

For vi fornemmer det i mange henseender også selvom vi gerne vil holde den erkendelse i udstrakt arm. En erkendelse af vores forgængelighed og begrænsning. Havets vældige brusen, livets gang, andre menneskers kærlighed
30 som vi ikke kan eje, vores til tider eget uregerlige sind man nok kan grunde over mange gange, arbejde med men alligevel pludselig finde sig selv i samme suppedas igen og igen, ej heller andre menneskers handlinger kan vi forme efter vores vilje.

35 Så vendes ordenes betydning af *Hvad skal jeg sige?* pludselig til en fortvivlelse. Som nok er det vi i dag på mange måder fornemmer i vores tid.

J.P. Jacobsen skriver om dette når mennesket betragter sig selv, og spørgsmålet om hvorfor vi er her i det store univers:

40 *I Rummet det vældige vugges*

45 *Vor Jord som paa Havet et Blad,*

Og jeg er et Støvgran, der glimter

50 *»Gud« veed i Lyset af hvad?*

//

55 *Og dog er det hele Solsystem,*

60 *Der vugges i Æthrens Bad,*

En Krusning i mine Tankers Hav,

Kun lille, og kruset af hvad?

70 ”Jeg er blot et støvgran, der glimter, Gud ved i Lyset af hvad”. Ja, hvad er meningen? Samtidig siger han, at måske er virkeligheden uden for mig selv, blot hvad mit sind skaber, ”En krusning i mine tankers hav”?

Man hører næsten et opgivende suk i Jacobsens ord. Et fortvivlet *Hvad skal jeg sige?* Det store store univers gør ham nærmest vægtløs. Tyngdekraften der
75 holder benene solidt plantet i den virkelighed der ustandseligt kalder, hører han ikke eller lader sig forme af.

Det føles som en indesluttet Lazarus fornemmelse. Lazarus der ligger død i klippegrotten alene og holder tilværelsen væk fra sig selv. Han hører ikke længere
80 sine søstres gråd eller alt det andet der kalder på ham. Det for stort, så han resignerer.

Der er ikke meget plads til lyset hvis man overmandes af sin egen begrænsning som menneske. Vi fornemmer det i dag. Store verden med store og alvorlige
85 problemer. Så store at man bliver bange og resignerer eller bliver vred i afmagt over det man ikke kan kontrollere eller andre mennesker man ikke kan kontrollere. Vi synger i kor med Jacobsen og siger enten det for stort hvad er meningen med det hele eller hvem kan fortælle mig hvad virkeligheden egentlig er, med alle de forskellige fake-news og kampen om virkeligheden der pågår i
90 verden?

Men kristendommens budskab er, at *I begyndelsen skabte gud, himlen og jorden, lyset og mørket, solen og månen og alle stjernerne, havets fisk og himlens fugle, kvæget på marken og dyrene i skoven og alt hvad der kryber på jorden og drager*
95 *ånde. Også menneskene. Og gud så alt hvad han havde gjort, og se det var såre godt.* Og tilføjer Fjodor Dostojevskij, det sidste sagde skaberen skønt han forudså hele den følgende verdenshistorie.

100 Gud holder den modsætning vi mærker i ordene *Hvad skal jeg sige?* i sin hånd.

Menneskelivet er et liv modsigelse. Men han svarer ikke på modsigelsen med foragt. Ikke med moral og skuffelse. Men med opstandelsen og tilgivelsen som hænger uløseligt sammen. Tilgivelsens lys, stråler fra graven og døden får ikke

105 det sidste ord.

”Livet hvert øjeblik der kommer, er stadig nyt” og ”hvor meget du end har ødelagt af dit liv i fortiden, det liv der er på vej til dig, er ikke ødelagt” siger teologen Knud Hansen.

110

Lazarus vågn op! Kom ud af din klippegrotte og kom ud i virkeligheden. Du skal ikke komme som en konge i al din magt og væld og tro du er i stand til at kontrollere tilværelsen eller andre mennesker. Du skal ej heller sige et opgivende suk som Jacobsen, lade din livsgnist svinde ind og krybe ind i en mørk
115 klippegrotte i forsøget på at afskærme dig fra verden. Erfaringen af at være et lille menneske må ikke fylde dig med opgivenhed eller foragt for andre mennesker. Vågn op Lazarus! Lyt i stedet til det kald der lyder ustandseligt omkring dig i din nære verden og lad dig forandre af den kærlighed der angre, tilgiver dig og giver af sig selv.

120

Menneskelivet er et liv i modsigelse. Men Gud lod sig åbenbare i Jesus så vi kunne se, at modsigelsen går ikke op hvis den svares med vrede, opgivelse eller foragt.

125

I stedet mærker vi i hans sindelag og væremåde det som giver livsgnist og kan forvandle et *Hvad skal jeg sige?* fra fortvivlelsens modløshed til lovsangens hvor er tilværelsen underfuld. Om end vi nok igennem et menneskeliv vil pendulere mellem de to.

130

Skabelsesmyten forsøger i bibelen at forklare menneskelivets modsigelse. Adam skabes af støvet og vi får at vide, at mennesket er forgængeligt. Men får samtidig også livsånde blæst ind og består altså også af ånd. Det som ustandseligt kan fornyes og hvor livsgnisten bor. Ordet ’støv’ kommer af det hebræiske ’hummus’ som er beslægtet med ordet ’humilitas’. Det vil sige ydmyghed, en
135 kærlig påmindelse fra Gud om, at mennesket er forgængeligt og skal lære at være ydmyg. Men døden kommer ind i verden efter syndefaldet splittelsen og modsigelsen kommer ind. Men den står ikke alene. Selvom det nogle gange kan føles sådan.

140

Derfor er det, at Guds sindelag fødes i Jesus for at vise os, at i hans ord og handlemåde det som vores ånd længes efter og giver livsgnist. Viser den i den selvforglemmende kærlighed der tager menneskelivets modsigelser til sig så nyt

kan skabes.

145

Mist noget af dig selv til den kærlighed der giver afkald på at være den stærke konge der kommer i magt og vælde og opdag at lader du dig forme af den kærlighed Jesus viser os så kommer livet stadigt til dig som noget nyt og du vil opdage, at ”Alt er endnu i sin vorden” som forfatteren William Heinesen har stående på sin gravsten.

150

Er det ikke paradoksale ord at have stående på sin gravsten? Er det sidste ord ikke sagt når mennesket er lagt i graven? Og så får Heinesen skrevet *Alt er endnu i sin vorden?*

155

Nej, end ikke døden har magt over kærligheden. Det ved enhver der har mistet. Og end ikke verdens mægtige kan tilintetgøre kærligheden.

160

Skynd dig at så alt hvad du kan nå synges der i Søren Huss’ sang ”Stoledans” som vi også skal høre blive fremført herefter. Den er så stærk og jeg berøres hver gang jeg hører den. Den taler til den livsgnist der er i mit indre, tænder den så jeg fornemmer at livet og tilværelsen på trods er god. Også selvom den er modsætningsfyldt og nogle gange må jeg vælge at leve på ordene og ikke på følelsen i mit indre når jeg fortvivles. Leve på at Jesus står uden for klippegrotten og råber ”Vågn op, Gunilla. Kom herud i den modsætningsfyldte verden” og at de ord venter til den dag jeg kan høre dem og så igen griber dem.

165

170

Søren Huss’ album hedder ”Vi fik mere end vi kom for” og jeg tænker næsten Søren Huss må have haft samme erfaring som Brorson. Huss mistede sin kæreste i et biluheld og kom ind i stort mørke og mon ikke i hans hjerte i mange år lød ordene *Hvad skal jeg sige?* med en modløshed. For døden har det med ikke kun at tage vores elskede fra os men også vores ord og verden som vi kender den.

175

Jeg kender ikke Søren Huss’ kamp men en bevægelse må være lavet så hans sind nu kan sige *Vi fik mere end vi kom for* og *skynd dig at så alt hvad du kan nå*.

180

Ja, ”Alt er i sin vorden” – sindets fornyelse kan ske. ”Livet hvert øjeblik der kommer, er stadig nyt” og ”hvor meget du end har ødelagt af dit liv i fortiden, det liv der er på vej til dig, er ikke ødelagt.”

185 Vi ejer ikke vores liv eller det skabte, end ikke et lille blad kan vi sætte på en
nælde. Dét er svært at leve et liv i den forståelse men det er frisættende og skaber
indre fred.

Så ras ras mod det døende lys med den selvopofrende kærlighed der sætter fri.

190

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

195

Tags

1. søndag efter helligtrekonger, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/gunilla-nygaard-knudsens-praediken-ved-saergudstjeneste-1-soendag-efter-helligtrekonger>

200

205

210

215

220